

НАКАЗ

від 01.07.2009

№ 444

Про затвердження Настанови з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту

З метою подальшого вдосконалення методичного забезпечення організації та проведення професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Настанову з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту (далі — Настанова), що додається.

2. Керівникам департаментів, самостійних структурних підрозділів центрального апарату Міністерства, урядових органів державного управління МНС України, головних управлінь МНС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Київ та Севастополь, навчальних закладів, науково-дослідних установ, організаційних структур Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту організувати доведення положень Настанови до підпорядкованих осіб рядового і начальницького складу та забезпечити їх виконання.

3. Визнати таким, що втратив чинність, наказ МНС від 27.11.2003 № 455 “Про затвердження Тимчасової настанови з організації професійної підготовки працівників органів управління та підрозділів МНС України”.

4. Наказ ввести в дію з 1 січня 2010 року.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Третякова В.М.

Міністр

п/п

В. Шандра

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ МНС

01.07.2009 № 444

НАСТАНОВА

з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту

1. Загальні положення

1.1. Настанову з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту (далі - Настанова) розроблено відповідно до Законів України “Про правові засади цивільного захисту”, “Про освіту”, “Про вищу освіту”, „Про професійно-технічну освіту”, постанови Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 р. № 629 „Про затвердження Положення про порядок проходження служби особами рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту” інших нормативно-правових актів у галузі освіти, професійної підготовки кадрів на виробництві, наказів Міністерства освіти і науки України та МНС.

Настанова визначає систему професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту.

1.2. **Професійна підготовка та післядипломна освіта** – організований та цілеспрямований процес оволодіння особами рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту знаннями, уміннями та навичками, необхідними для виконання професійно-службових завдань.

Структуру професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу наведено у додатку 1.

Професійна підготовка осіб рядового і начальницького складу включає:

первинну професійну підготовку за освітньо-кваліфікаційним рівнем “кваліфікований робітник”;

підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-кваліфікаційними рівнями “молодший спеціаліст”, “бакалавр”, “спеціаліст”, “магістр”;

підготовку наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

Післядипломна освіта осіб рядового і начальницького складу усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів включає:

перепідготовку;

підвищення кваліфікації;

спеціалізацію;

стажування.

1.3. Професійна підготовка та післядипломна освіта здійснюється за напрямками, спеціальностями (спеціалізаціями) професійного спрямування усіх

освітньо-кваліфікаційних рівнів у системі відомчої освіти, яку складають:

вищі навчальні заклади;

професійно-технічні навчальні заклади;

навчальні та навчально-методичні центри;

орган управління освітою у складі центрального апарату МНС.

1.4. Первинна професійна підготовка осіб рядового та молодшого начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту за освітньо-кваліфікаційним рівнем „кваліфікований робітник” здійснюється професійно-технічними навчальними закладами, навчальними і навчально-методичними центрами, структурними підрозділами вищих навчальних закладів МНС.

1.5. Підготовка фахівців з вищою освітою за освітньо-кваліфікаційними рівнями “молодший спеціаліст”, “бакалавр”, “спеціаліст”, “магістр” для заміщення посад начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації здійснюється у вищих навчальних закладах МНС, а також у навчальних закладах інших центральних органів виконавчої влади, які готують фахівців з вищою освітою за відповідними напрямками, спеціальностями (спеціалізаціями) непрофільного для МНС спрямування (через систему державного замовлення).

1.6. Післядипломна освіта здійснюється:

професійно-технічними навчальними закладами, навчальними та навчально-методичними центрами МНС - осіб рядового та молодшого начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту за освітньо-кваліфікаційним рівнем „кваліфікований робітник”;

вищими навчальними закладами МНС та вищими навчальними закладами інших центральних органів виконавчої влади (для окремих категорій осіб) - осіб середнього та старшого начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту за освітньо-кваліфікаційними рівнями „молодший спеціаліст”, „бакалавр”, „спеціаліст” та „магістр”.

1.7. Навчальні заклади, навчальні та навчально-методичні центри МНС звітність щодо здійснення освітньої діяльності подають у порядку і в терміни, встановлені МНС.

1.8. Керівники органів і підрозділів цивільного захисту несуть персональну відповідальність за якісний відбір кандидатів на службу, своєчасне направлення їх для проходження первинної професійної підготовки з робітничих професій, підготовки, перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації у навчальних закладах, навчальних та навчально-методичних центрах МНС.

1.9. Керівники органів і підрозділів цивільного захисту заздалегідь планують і забезпечують осіб, які направляються на навчання, грошовим та речовим постачанням за місцем проходження служби у встановленому порядку, перевіряють готовність осіб до навчання (рівень готовності, психологічний стан, зовнішній вигляд, екіпірування за сезоном тощо) та проводять інструктаж щодо дотримання правил поведінки і безпеки під час переїзду до навчального закладу і під час навчання.

1.10. Особи рядового і начальницького складу, які направляються на

навчання, повинні прибути до навчального закладу напередодні дня початку занять у встановленій формі одягу та мати при собі:

припис про направлення на навчання (додаток 2);

службове посвідчення встановленого зразка;

паспорт;

посвідчення про відрядження;

медичну довідку про стан здоров'я (форма 086-о);

спортивну форму одягу;

речі особистої гігієни;

необхідне письмове приладдя;

реферат за завданням (тільки для підвищення кваліфікації та спеціалізації).

1.11. На осіб, відрахованих за фактом грубого порушення службової дисципліни, що не містить ознак злочину, керівником відповідного органу управління (підрозділу) за місцем служби накладається дисциплінарне стягнення відповідно до Дисциплінарного статуту служби цивільного захисту.

1.12. Навчання осіб начальницького складу у навчальних закладах інших центральних органів виконавчої влади здійснюється згідно з чинним законодавством.

1.13. Навчання осіб начальницького складу за кордоном здійснюється згідно з чинним законодавством на підставі угод, договорів або окремих запрошень.

1.14. Професійна підготовка та післядипломна освіта осіб начальницького складу, які належать до категорій педагогічного, науково-педагогічного та наукового складу навчальних та наукових закладів, підрозділів та установ МНС, здійснюється згідно з чинним законодавством та відповідними нормативно-правовими актами МОН та МНС.

1.15. Фінансування професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту здійснюється за рахунок видатків державного бюджету, передбачених МНС, та коштів з інших додаткових джерел, не заборонених законодавством.

2. Первинна професійна підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "кваліфікований робітник"

2.1. **Первинна професійна підготовка** – здобуття професійно-технічної освіти особами рядового і молодшого начальницького складу, які раніше не мали робітничої професії, або спеціальності іншого освітньо-кваліфікаційного рівня, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації, необхідний для професійної діяльності.

2.2. Терміни та зміст навчання визначаються відповідно до державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій. Планування, організація, облік навчально-виробничого процесу, порядок контролю рівня знань, умінь та навичок курсантів і слухачів, проведення їхньої кваліфікаційної атестації здійснюється відповідно до Положення про

організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах та Положення про організацію професійно-технічного навчання в мережі навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності.

2.3. Особи, прийняті на службу в органи і підрозділи цивільного захисту на посади рядового та молодшого начальницького складу, незалежно від отриманого ними раніше освітньо-кваліфікаційного рівня, спеціальності та спеціалізації, крім осіб, які мають робітничу кваліфікацію за непрофільними спеціальностями та прийняті на службу на посади, заміщення яких відповідає отриманій професійній кваліфікації і не передбачає наявності професійно-технічної освіти у сфері цивільного захисту, направляються для проходження первинної професійної підготовки.

2.4. Перелік професійно-технічних навчальних закладів, навчальних та навчально-методичних центрів, які проводять первинну професійну підготовку осіб рядового та молодшого начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту за освітньо-кваліфікаційним рівнем „кваліфікований робітник”, кількісні показники та категорії осіб, які підлягають навчанню, визначаються планами-графіками, які затверджуються:

для професійно-технічних навчальних закладів, навчальних центрів – МНС;

для навчально-методичних (учбових) центрів – начальниками головних управлінь МНС України в Автономній Республіці Крим, областях, місті Києві (далі – ГУ МНС).

Заявки на проведення професійної підготовки осіб рядового та молодшого начальницького складу розроблені на підставі розрахунків потреби у місцях для навчання на базі професійно-технічних навчальних закладів, навчальних центрів по кожній посадовій категорії осіб керівники органів і підрозділів цивільного захисту подають до органу управління рятувальними силами у складі центрального апарату МНС. Форми заявок та терміни їх подання визначаються МНС.

2.5. Курсанти навчальних закладів МНС, підготовка яких здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями “молодший спеціаліст”, “бакалавр”, первинну професійну підготовку з отриманням робітничої професії проходять на першому курсі навчання та отримують диплом (свідоцтво) державного зразка.

2.6. До завершення проходження первинної професійної підготовки осіб рядового і молодшого начальницького складу та курсантів навчальних закладів МНС забороняється залучати до проведення професійно-службових заходів, виконання яких, через непідготовленість, може становити ризик для їх життя і здоров'я або призвести до непрофесійних дій з їхнього боку.

2.7. Особи рядового і молодшого начальницького складу, які закінчили навчання з первинної професійної підготовки, отримують диплом (свідоцтво) державного зразка про закінчення первинної професійної підготовки і отримання робітничої кваліфікації та припис про направлення до місця служби (додаток 3).

2.8. Особи, які пройшли первинну професійну підготовку, допускаються до самостійного виконання службових обов'язків наказом керівника органу (підрозділу) цивільного захисту після проходження стажування та складання заліків згідно з розділом 4 цієї Настанови.

2.9. Особи, прийняті на службу в органи і підрозділи цивільного захисту на посади рядового та молодшого начальницького складу, які раніше (не більше ніж за 5 років до зарахування на службу) проходили первинну професійну підготовку за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем, що підтверджується відповідними документами встановленого зразка згідно з чинними на час його отримання нормативно-правовими актами, для повторного проходження первинної професійної підготовки не направляються. Допуск їх до самостійного виконання службових обов'язків здійснюється після проходження ними перепідготовки за відповідною робітничою посадою та стажування за місцем служби.

2.10. Особи рядового складу, які проходять первинну професійну підготовку, на весь період навчання забезпечуються:

у Вінницькому вищому професійному училищі цивільного захисту та Навчальному центрі Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту - безкоштовним проживанням та харчуванням за нормами, встановленими чинним законодавством;

у Навчально-методичних центрах цивільного захисту та безпеки життєдіяльності (навчальними центрами ГУ МНС) - безкоштовним проживанням.

Компенсація проїзду особам, які проходять первинну професійну підготовку, до місця навчання і назад до місця служби здійснюється органами і підрозділами цивільного захисту, які направляли на навчання, на підставі проїзних документів.

Особи, які були відраховані з навчальних закладів з негативних причин, повертаються до постійного місця служби за власні кошти.

3. Підготовка фахівців з вищою освітою освітньо-кваліфікаційних рівнів “молодший спеціаліст”, “бакалавр”, “спеціаліст”, “магістр”

3.1. Підготовка фахівців з вищою освітою для забезпечення потреби органів і підрозділів цивільного захисту здійснюється:

за освітньо-кваліфікаційним рівнем „молодший спеціаліст” – професійно-технічними навчальними закладами МНС;

за освітньо-кваліфікаційними рівнями „бакалавр”, „спеціаліст” та „магістр” – вищими навчальними закладами МНС.

3.2. Здобуття вищої освіти певного освітньо-кваліфікаційного рівня здійснюється згідно з чинним законодавством та відповідними нормативно-правовими актами МОН та МНС.

Терміни та зміст підготовки визначаються Галузевими стандартами вищої освіти з конкретних напрямів та спеціальностей, а організація навчального процесу – нормативно-правовими актами МОН і МНС.

3.3. Визначення обсягів прийому до вищих навчальних закладів за всіма напрямками підготовки на поточний рік здійснюється кадровим органом у складі центрального апарату МНС з урахуванням потреби у фахівцях з вищою освітою, що надається підрозділами роботи з персоналом ГУ МНС. Форми заявок ГУ МНС на прийом до вищих навчальних закладів та терміни їх подання визначаються МНС.

На підставі визначених обсягів підготовки органом управління освітою у складі центрального апарату МНС формується план з відбору кандидатів на навчання у відомчих вищих навчальних закладах та пропозиції Міністерства до проекту державного замовлення на підготовку кадрів, що подаються до Міністерства економіки України (формує проект державного замовлення держави).

Після затвердження Кабінетом Міністрів України державного замовлення на підготовку кадрів МНС доводить до відомчих вищих навчальних закладів обсяги набору і випуску фахівців за всіма освітньо-кваліфікаційними рівнями.

3.4. Особи рядового і начальницького складу, які отримують вищу освіту за денною формою навчання та освітньо-кваліфікаційними рівнями “молодший спеціаліст”, “бакалавр“, “спеціаліст“, “магістр“ на весь період навчання забезпечуються вищими навчальними закладами МНС усіма видами утримання, відповідно до норм та у порядку визначеному чинними законодавчими та нормативно-правовими актами України.

4. Підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів

4.1. Підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації з числа осіб начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту здійснюється в ад’юнктурах та докторантурах вищих навчальних закладів МНС.

4.2. Підготовка може здійснюватися в аспірантурах, ад’юнктурах та докторантурах вищих навчальних закладів інших центральних органів виконавчої влади за відповідними спеціальностями професійного спрямування.

4.3. Навчання в аспірантурі, ад’юнктурі та докторантурі здійснюється відповідно до чинного законодавства і нормативно-правових актів МОН та МНС.

4.4. Особи начальницького складу, які навчаються в ад’юнктурах та докторантурах вищих навчальних закладів МНС, для підвищення кваліфікації, спеціалізації та перепідготовки не направляються.

5. Післядипломна освіта

5.1. **Післядипломна освіта** - спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту шляхом поглиблення, розширення і оновлення їх професійних знань, умінь і навичок або отримання іншої спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду.

Післядипломна освіта створює умови для безперервності та наступності освіти і включає:

- перепідготовку;
- підвищення кваліфікації;
- спеціалізацію;
- стажування.

5.2. Терміни та зміст навчання з підвищення кваліфікації та спеціалізації для кожної посадової категорії осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту визначаються відповідними навчальними програмами, які затверджуються та погоджуються у встановленому законодавством порядку.

5.3. Перелік професійно-технічних навчальних закладів, навчальних та навчально-методичних центрів, які проводять підвищення кваліфікації та перепідготовку осіб рядового і молодшого начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту за освітньо-кваліфікаційним рівнем „кваліфікований робітник”, кількісні показники та категорії осіб, які підлягають навчанню, визначаються планами-графіками, які затверджуються:

для професійно-технічних навчальних закладів, навчальних центрів – МНС;

для навчально-методичних центрів – начальниками головних управлінь МНС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Київ та Севастополь.

Заявки на проведення підвищення кваліфікації та перепідготовки осіб рядового і молодшого начальницького складу, розроблені на підставі розрахунків потреби місць для навчання на базі професійно-технічних навчальних закладів, навчальних центрів по кожній посадовій категорії осіб керівники органів і підрозділів цивільного захисту подають до органу управління рятувальними силами у складі центрального апарату МНС. Форми заявок та терміни їх подання визначаються МНС.

5.4. Перелік вищих навчальних закладів, які проводять підвищення кваліфікації, спеціалізацію та перепідготовку осіб середнього і старшого начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, кількісні показники та категорії осіб, які підлягають навчанню, визначаються планами-графіками, які затверджуються МНС.

Заявки на проведення післядипломної освіти осіб середнього та старшого начальницького складу, розроблені на підставі розрахунків потреби місць для навчання по кожній посадовій категорії осіб керівники органів і підрозділів цивільного захисту подають до органу управління освітою у складі центрального апарату МНС. Форми заявок та терміни їх подання визначаються МНС.

5.5. Особи рядового і начальницького складу, які успішно закінчили навчання, отримують свідоцтва про підвищення кваліфікації (спеціалізацію, перепідготовку) (додаток 4), копії яких долучаються до їх особових справ.

Результати підготовки, перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації обов'язково враховуються при атестуванні, просуванні по службі,

присвоєнні чергових спеціальних звань тощо.

У разі отримання при складанні випускних екзаменів незадовільних оцінок особа за її бажанням допускається до повторного складання екзаменів протягом трьох днів. Якщо при повторному складанні випускних екзаменів особа отримує хоча б одну незадовільну оцінку то вона вважається такою, що не пройшла навчання.

Після остаточного вирішення питання щодо складання випускних екзаменів особа відряджається до органу або підрозділу цивільного захисту, який її направив на навчання.

Особи рядового і начальницького складу, які отримують післядипломну освіту зі збереженням посад за місцем штатної служби, направляються у відрядження, тривалість якого не повинна перевищувати 90 календарних днів з урахуванням часу перебування у дорозі. При цьому вони можуть забезпечуватися харчуванням відповідно до норми № 1 “Загальновійськова” (пункт 1, підпункт ж), затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 р. № 426 “Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та осіб рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту та Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації” за рахунок коштів, які виділяються їм на відрядження.

5.6. Перепідготовка

5.6.1. Перепідготовка – це отримання особою рядового і начальницького складу іншої спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти та практичного досвіду або оволодіння іншою професією робітника, за наявності первинної професійної підготовки.

5.6.2. До перепідготовки залучаються:

особи, прийняті на службу в органи і підрозділи цивільного захисту і призначені на посади рядового та молодшого начальницького складу за іншою робочою професією, що передбачає надбання нових знань, умінь та навичок, незалежно від раніше отриманого освітньо-кваліфікаційного рівня;

особи, прийняті на службу в органи і підрозділи цивільного захисту на посади рядового та молодшого начальницького складу, які раніше (менше ніж за 5 років до зарахування на службу) проходили первинну професійну підготовку за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем.

Особи середнього та старшого начальницького складу МНС, які не мають фахової вищої освіти, можуть отримати іншу спеціальність у галузі цивільної безпеки шляхом перепідготовки у вищих навчальних закладах МНС.

5.6.3. Перепідготовка також може здійснюватися у навчальних закладах інших центральних органів виконавчої влади, які готують фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів за непрофільною для МНС професією або спеціальністю.

5.7. Підвищення кваліфікації

5.7.1. Підвищення кваліфікації (розширення профілю) – набуття особами рядового і начальницького складу здатностей виконувати додаткові

професійні завдання та обов'язки, розширювати і поглиблювати раніше здобуті професійні знання, вміння і навички в межах спеціальності за певним освітньо-професійним рівнем.

5.7.2. Підвищення кваліфікації осіб рядового та начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту проводиться як без відриву, так і з відривом від роботи.

5.7.3. **Підвищення кваліфікації без відриву від роботи** проводиться на постійній основі в системі службової та самостійної підготовки за місцем служби.

Службова підготовка – це комплекс навчально-виховних заходів з удосконалення знань, умінь, навичок та професійних якостей осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту з метою забезпечення успішного виконання ними професійно-службових завдань і посадових інструкцій за певними посадами.

Організація службової підготовки осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту визначається окремим положенням, яке затверджується МНС.

Самостійна підготовка – це безперервний процес самостійної роботи осіб рядового і начальницького складу з набуття, поглиблення та поповнення знань, навичок і умінь, необхідних для успішного виконання ними функціональних обов'язків, визначених посадовими інструкціями за певними посадами.

Самостійна підготовка включає:

вивчення документів законодавчого і нормативного характеру;

постійне ознайомлення з новою юридичною, економічною, спеціальною та іншою літературою відповідно до напрямку діяльності;

вивчення положень, наказів, інструкцій та інших нормативних документів з експлуатації протипожежної, аварійно-рятувальної, спеціальної техніки, аварійно-рятувального спорядження та інженерно-технічного устаткування, якими оснащено оперативно-рятувальні підрозділи, та правил техніки безпеки при їх використанні;

підготовку до занять, заліків, екзаменів у ході первинної професійної підготовки з робітничих професій, підготовки, перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації;

підготовку до зборів керівного складу, занять зі службової підготовки, навчань, тренувань, інспектувань, перевірок тощо;

практичну роботу із спеціальними технічними засобами, засобами зв'язку і транспорту;

вивчення району можливих дій реагування на надзвичайні ситуації та оперативно-тактичних особливостей найбільш важливих та потенційно небезпечних об'єктів;

постійне підтримання та вдосконалення фізичної підготовленості.

Вибір питань для самостійного навчання може бути обумовлений заінтересованістю та прагненням особи до поглиблення своїх знань і навичок напрямку діяльності, а також виходячи з необхідності ліквідувати

недосконалість знань, що може призвести до помилок у роботі.

Керівник органу (підрозділу) цивільного захисту під час самостійної підготовки може запропонувати виконати індивідуальне завдання за власним вибором (наприклад, підготовка реферату, складання проекту документа, вивчення науково-технічних засобів тощо) у визначений термін.

5.7.4. Підвищення кваліфікації з відривом від роботи проводиться у вищих навчальних закладах, навчальних та навчально-методичних центрах МНС не рідше одного разу на п'ять років, а окремих спеціальних посадових категорій осіб, які виконують роботи, пов'язані з підвищеною небезпекою або відповідальністю, у терміни, зазначені у додатку 5.

Особи рядового та начальницького складу направляються на підвищення кваліфікації не раніше ніж через три роки після закінчення навчального закладу, навчального або навчально-методичного центру, проходження підвищення кваліфікації (крім осіб, зазначених у додатку 5).

Обов'язковому направленню для підвищення кваліфікації до навчальних закладів, навчальних та навчально-методичних центрів підлягають особи, у яких закінчується термін дії документів (дозволів) на виконання певного виду робіт, а також особи, переведені до МНС для подальшого проходження служби цивільного захисту зі Збройних Сил України, інших, утворених відповідно до законів України, військових формувань, правоохоронних органів, а також державних органів, що комплектуються військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу.

Термін проведення підвищення кваліфікації у навчальних закладах МНС становить до одного місяця.

Для робітничих професій термін навчання має відповідати загальному обсягу навчального часу, який передбачено державним стандартом професійно-технічної освіти з конкретної робітничої професії.

До проведення занять з підвищення кваліфікації можуть залучатися відповідні працівники органів і підрозділів цивільного захисту за напрямками служб.

Загальна потреба у підвищенні кваліфікації визначається, виходячи зі штатної чисельності по кожній категорії осіб рядового і начальницького складу, з урахуванням:

некомплекту штатів;

осіб, які навчаються в аспірантурі, ад'юнктурі, докторантурі, у відомчих навчальних закладах за заочною формою навчання;

осіб, які у поточному році підлягають звільненню зі служби;

жінок, які знаходяться у відпустці по вагітності, пологах і догляду за дитиною або які мають дітей віком до восьми років;

осіб зі стажем роботи у посаді менше трьох років, або які проходили підвищення кваліфікації протягом останніх трьох років (крім осіб, зазначених у додатку 5, яким визначено термін підвищення кваліфікації менше трьох років).

5.8. Спеціалізація

5.8.1. Спеціалізація – це набуття особою начальницького складу здатності виконувати окремі професійні завдання, та обов'язки, які мають

особливості в межах спеціальності за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем.

5.8.2. До спеціалізації залучаються:

особи середнього та старшого начальницького складу МНС, які мають вищу освіту у галузі цивільної безпеки та плануються до призначення на посади, що потребують додаткових знань для виконання окремих завдань, пов'язаних із діями за призначенням з використанням спеціальних знань та обов'язків у межах цієї спеціальності. Термін навчання - від 2 до 3 тижнів;

особи, знову призначені на посади середнього та старшого начальницького складу МНС, які мають вищу освіту у галузі цивільної безпеки за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем. Термін навчання - 1 місяць;

особи, які мають вищу освіту за певними непрофільними спеціальностями та вперше прийняті на службу цивільного захисту і призначені на посади середнього та старшого начальницького складу МНС, заміщення яких відповідає отриманій професійній кваліфікації за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем, і не передбачає наявності фахової вищої освіти у галузі цивільної безпеки. Термін навчання – від 1 до 3 місяців залежно від категорії осіб, їх освітньо-кваліфікаційного рівня та посад, на які вони призначені;

особи середнього та старшого начальницького складу МНС, які мають вищу освіту у галузі цивільної безпеки та на яких планується покладення додаткових завдань, пов'язаних із виконанням дій за призначенням з використанням спеціальних знань. Термін навчання - від 2 до 3 тижнів.

5.9. Стажування

5.9.1. **Стажування** – це набуття особами рядового і начальницького складу практичного досвіду виконання професійних завдань та обов'язків за певною спеціальністю відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня на відповідних посадах.

5.9.2. Стажування осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту проводиться за місцем проходження служби або в інших органах і підрозділах МНС, а у разі необхідності – в органах і підрозділах інших центральних органів виконавчої влади (за погодженням) на займаних посадах, або посадах, на які вони зараховані у резерв для просування по службі.

5.9.3. Курсанти, слухачі навчальних закладів МНС проходять стажування у посадах, на які їх передбачається призначити після закінчення навчального закладу, згідно з вимогами чинного законодавства та нормативно-правових актів МОН та МНС.

5.9.4. Стажування проходять:

особи, які прийняті на службу цивільного захисту і призначені на посади осіб рядового і начальницького складу в органах і підрозділах цивільного захисту – після проходження первинної професійної підготовки з робітничих професій або перепідготовки;

особи, які зараховані до резерву кадрів для просування по службі і які плануються для призначення на вищі посади в органах і підрозділах цивільного захисту;

особи, які зараховані до резерву кадрів МНС.

Рішення про проведення стажування особою приймається керівником органу (підрозділу) цивільного захисту, до якого особа призначається (планується до призначення), залежно від фаху, рівня підготовки, досвіду роботи, стажу служби особи.

5.9.5. Особи, що зараховані до резерву кадрів МНС, проходять стажування в структурних підрозділах центрального апарату МНС за рішенням Міністра. Призначення їх на посади здійснюється після закінчення стажування та успішного складання заліків.

Стажування осіб середнього та старшого начальницького складу, які призначені на посади, пов'язані з проведенням аварійно-рятувальних робіт та гасінням пожеж проводиться в оперативних відділах ГУ МНС.

5.9.6. Термін стажування встановлюється безпосереднім керівником залежно від досвіду роботи, рівня професійно-службових якостей стажиста і триває від одного до двох місяців.

5.9.7. Зміст програми стажування визначається керівництвом органу або підрозділу, у яких проходить стажування та чи інша категорія осіб. Дозволяється складання та затвердження типового плану стажування, на основі якого розробляються індивідуальні плани стажистів на конкретних посадах.

5.9.8. Організація стажування покладається на керівників відповідних органів і підрозділів цивільного захисту, які зобов'язані:

визначити наказом час, місце стажування, кількість стажистів та керівників стажування;

затвердити індивідуальний план стажування і звіт про його виконання;

створити належні умови і здійснювати постійний контроль за ходом стажування;

після закінчення стажування організувати проведення заліків.

5.9.9. Керівник стажування зобов'язаний:

спільно із стажистом розробити індивідуальний план стажування і затвердити його у керівника, на якого покладено організацію стажування;

надавати стажисту необхідну методичну і практичну допомогу у вивченні передбачених планом питань;

здійснювати постійний контроль за перебігом виконання плану стажування;

проводити контрольні перевірки знань стажиста з питань плану стажування;

після закінчення строку стажування підготувати характеристику-відгук і подати її на затвердження керівнику, на якого покладено організацію стажування. Характеристика-відгук долучається до особової справи стажиста.

5.9.10. Особи, які проходять стажування, зобов'язані:

ретельно та у визначені терміни виконувати зазначені в індивідуальному плані заходи стажування;

брати участь у нарадах і заняттях, які проводяться за місцем стажування;

вести облік проведеної роботи згідно з планом стажування;

після закінчення терміну стажування підготувати звіт та подати його на

затвердження керівнику органу (підрозділу), на якого покладено організацію стажування.

5.9.11. Стажист має право звертатися до керівника органу або підрозділу цивільного захисту, на базі якого проводиться стажування, з питань незадовільного ставлення до нього з боку керівника стажування, відсутності умов для виконання індивідуального плану.

5.9.12. У разі невиконання стажистом індивідуального плану, недбалого ставлення до покладених на нього обов'язків, порушення службової (трудової) дисципліни керівник стажування має право перервати стажування з письмовим інформуванням про це керівника відповідного органу або підрозділу цивільного захисту.

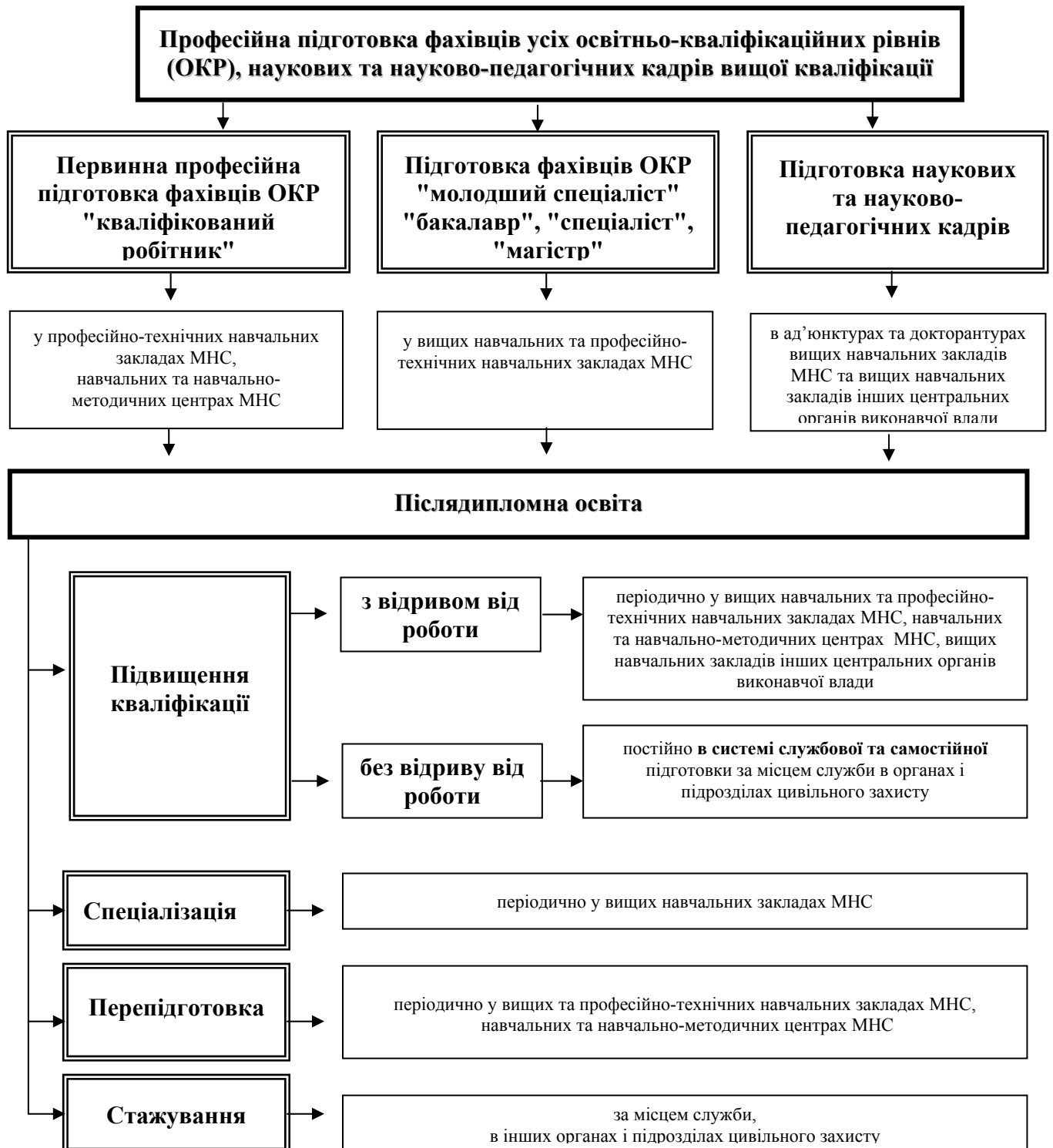
Начальник Управління
освіти і науки

О.П.Євсюков

Додаток 1
до пункту 1.2. Настанови з
організації професійної підготовки
осіб рядового і начальницького
складу органів і підрозділів
цивільного захисту

**Структура професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і
начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту**

Додаток 2
до пункту 1.10. Настанови з
організації професійної
підготовки осіб рядового і
начальницького складу
органів і підрозділів
цивільного захисту

П Р И П И С
про направлення на навчання

до _____
(навчальний заклад)

Кому: _____
(звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Найменування підрозділу: _____
(повна назва)

Займана посада _____

Вид навчання _____
(перепідготовка, підвищення кваліфікації, спеціалізація)

Категорія за розрядкою _____
(повна назва відповідно до розрядки МНС)

До навчального закладу прибути „_____” _____ 200__ р.

При собі мати:

Службове посвідчення, паспорт, посвідчення про відрядження, спортивний одяг та взуття, натільну білизну (залежно від сезону), шкарпетки, предмети особистої гігієни: рушники для обличчя та ніг, мило, мочалку, зубну пасту та щітку, приладдя для гоління, кімнатні тапочки, щітку для одягу, щітку та крем для взуття, матеріал для підкомірців, голки, нитки білого та темного кольору; письмове приладдя: загальні зошити (6 шт.), ручки для письма, олівці, лінійку, кошти на проїзд до місця навчання та на зворотній шлях.

Керівник _____
(найменування органу управління, підрозділу)

_____ (звання) _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

М.П.

„_____” _____ 200__ р.

Додаток 3
до пункту 2.7. Настанови з
організації професійної
підготовки осіб рядового і
начальницького складу
органів і підрозділів
цивільного захисту

П Р И П И С
ПРО НАПРАВЛЕННЯ ДО МІСЦЯ СЛУЖБИ

Кому _____
(звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Куди _____
(назва органу управління, підрозділу, закладу, установи та його адреса)

До місця служби прибути „_____” _____ 200__ р.

Пройшов(ла) навчання: _____
(вказується посадова категорія)

Ректор (начальник) _____
(звання) (підпис) (прізвище, ініціали)

М.П. Місто _____

Додаток 4
до пункту 5.5. Настанови з
організації професійної
підготовки осіб рядового і
начальницького складу
органів і підрозділів
цивільного захисту

(міністерство, відомство або центральний орган виконавчої влади, якому підпорядкований навчальний заклад)

С В І Д О Ц Т В О № ____
(зразок)
про підвищення кваліфікації (перепідготовку, спеціалізацію)

Видано _____
(посада, звання, прізвище, ім'я, по батькові)

про те що з “ ____ ” _____ 200 ____ р. до “ ____ ” _____ 200 ____ р.
він/вона підвищує ____ кваліфікацію (пройшов ____ перепідготовку, спеціалізацію)
в

_____ (повна назва навчального закладу)

За час навчання опрацював ____ такі теми:

№ з/п	Назва теми (курсу)	Навчальний час	Оцінка

М.П.

Ректор (начальник) _____

місто _____

“ ____ ” _____ 20 ____ р.

Реєстраційний номер _____

Додаток 5
до пункту 5.7.4. Настанови з
організації професійної
підготовки осіб рядового і
начальницького складу
органів і підрозділів
цивільного захисту

Періодичність проходження підвищення кваліфікації окремими
категоріями осіб (кваліфікованими робітниками)

Найменування категорії фахівців (кваліфікованих робітників)	Періодичність проходження підвищення кваліфікації
Водії спеціальних автомобілів (пожежних автодрабин, автоколінчатих підіймачів тощо)	3 роки
Фахівці, що працюють на повітряному (кисневому) компресорі, із виносним електрообладнанням та механізованим інструментом	3 роки
Водолази	3 роки
Піротехніки	3 роки
Командири відділення Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту	3 роки
Хіміки-дозиметристи	3 роки
Фахівці з радіаційного та хімічного захисту	3 роки
Пожежні (рятувальники), які виконують обов'язки підмінних радіотелефоністів	1 рік